

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

11 Vtrùm res Ecclesiæ poßint in feudum vel emphyteusim à Prælatiſ dari,
vel ad longum tempus locari, & quomodo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

non soluens pensionem. Quintò, Sine domini voluntate illud alienare non potest, alioquin amittitur. Sextò, A Domino debet inuestiri & miti in possessionem; & tunc iurare domino fidelitatem. Septimò, Non potest sine domini voluntate feudum donare, vel impignorare, vel alteri in feudum concedere sine domini voluntate. vide plura apud Siluest. & Iulium Clarum v. Feudum, & alios: nam variæ sunt locorum consuetudines, & varia feudorum genera.

DUBITATIO XI.

Utrum res Ecclesiæ possint in feudum vel emphyteusim à Prælati dari, vel ad longum tempus locari, & quomodo.

59
Si antea in feudum data.

Respondeo, & Dico Primò, Si res illæ proximè antè datæ fuerant in feudum vel emphyteusim, possunt iterum sic dari; idque absque solemnitate, quam Ius Canonicum præscribit: modò tamen id fiat ad Ecclesiæ euidenter utilitatem, & antequam illius rei fructus Ecclesiæ incorporentur, id est, eius vñibus à Prælato applicentur est communis sententia DD. vt refert Clarus, de emphyteusi q. 6. & de feudo q. 13. & Coar. lib. 2. var. cap. 17. n. 4. Ratio est, quia id non censetur noua alienatio; (quæ Iure prohibetur) sed continuatio alienationis antè factæ.

60
Si non fuerant antè data in feudum.

Dico Secundò, Si res Ecclesiæ antè non fuerant sic traditæ, vel si post traditionem expirante contractu fuerant rursus, quoad fructus, Ecclesiæ incorporatæ; non possunt de nouo dari in feudum vel emphyteusim, vel alia ratione alienari, nisi ex iusta causa, & seruatis solemnitatibus Iure præscriptis. est etiam communis Doctorum. Probatur Primò, Ex cap. Nulli. 5. de reb. Eccl. alienan. vel non alienandis, vbi dicitur: *Nulli liceat alienare rem Ecclesiæ suam immobilem, siue agrum, siue rusticum mancipium: neque specialis hypotheca titulo obligare. alienationis autem verbum continet conditionem, (aliàs conductionem, nempe ad longum tempus) donationem, venditionem, permutationem, & emphyteusim perpetuum contractum.* Secundò, Probatur Extrauag. commun. Ambitiosæ de reb. Eccl. non alien. vbi Paulus II. prohibet omnem bonorum Ecclesiasticorum, immobilium & mobilium pretiosorum, quæ seruando seruari possunt, alienationem, omneque pactum, per quod dominium transferretur, concessionem, hypothecam, locationem, & conductionem ultra triennium, in feudationem & contractum emphyteusim; præterquam in casibus Iure expressis, & omnem talem contractum irritum reddit, insiucta excommunicationis sententia hys, qui contra prædictam prohibitionem alienare præsumserint. Tertiò, Probatur ex cap. 53. Sine exceptione. 12. quæst. 2. Sine exceptione decernimus (inquit Leo I.) *ne quis Episcopus de rebus Ecclesiæ suæ quidquam donare, vel commutare, vel vendere audeat, nisi forte aliquid horum faciat, vt meliora prospiciat, & cum totius Cleri tractatu atque consensu id eligat, quod non sit dubium Ecclesiæ profuturum.* & infra requirit subscriptionem Clericorum. Idem habetur cap. 1. & 8. de iis, quæ fiunt à Prælato absque consensu Capituli. Eadem habentur Authenticæ. Hos Ius potest. C. de sacrosanctis Ecclesiis. Circa quos Canones

61
Extrauag. Ambitiosæ.

Alienatio immobilium & mobilium pretiosorum.

Notandum est Primò, Non solum res immobiles Ecclesiæ non posse alienari vel impignorari absque præscripta forma; sed neque etiam mobiles, si sint pretiosæ, & seruando seruari possint, vt sunt vasa aurea, argentea, gemmæ, casula pretiosæ, tapetes; item quæcumque triennio non corrumpuntur, & simul fructificant, vt ouium grex, teste Siluest. v. Alienatio. num. 7. Secus de iis quæ ipso vñ consumuntur, vt vinum, oleum, frumentum, pecunia: nisi hæc rei immobili comparandæ, voto, iuramento, vel præcepto Superioris sit destinata. tunc enim inter immobilia numeranda est.

Notandum Secundò, Vt valida sit alienatio rei Ecclesiæ immobilis vel mobilis pretiosæ, ex dispositione horum Canonum, duo requiri. Primò, Iustam causam: ea autem est quadruplex, vt docet Siluester v. Alienatio, num. 2. ex Panormitano. Prima est, Necessitas, cui aliter occurrere nequit. Secunda est, Vtilitas manifesta. Tertia est, Pie-tas, v. g. ad redimendos captiuos, ad succurrendum graui proximorum necessitati. Quarta est, Incommoditas, vt si res sit Ecclesiæ sumptuosa, & parum utilis. Secundò, Requiritur certa forma, quæ consistit in quatuor.

Primò, Vt fiat super ea re tractatus, vt inquit Leo: id est, in Capitulo discutatur, allatis vtriusque rationibus, an expediat alienari. sufficit autem vnus tractatus diligens, vt colligitur ex Canonibus citatis, & docet Siluester num. 10. ex Panormitano. Vbi autem res non tractantur capitulariter, sed tantum per Superiorem & consultores, sufficit tractatus cum consultoribus, iuxta priuilegia instituti, vt in nostra Societate, vt rectè notauit Molina disp. 468.

Secundò, Vt Capitulum expressè consentiat. Hic consensus sequitur tractatum, & est eius veluti conclusio. Sufficit autem vt maior pars Capituli præsentis consentiat, vt notat Panorm. in cap. primum, de iis, quæ fiunt à Prælati, num. 5.

Tertiò, Vt Capitulum subscribat. hoc tamen non est necessarium, nisi in venditione, donatione, & permutatione; vt docet Panorm. supra, & colligitur ex decreto Leonis, imò iam consuetudine receptum est, vt sufficiat subscriptio Notarij.

Quartò, Vt addit auctoritas Superioris: qui in non exemptis est Episcopus; in exemptis autem Prælati, cui Ecclesiæ vel Monasterium immediatè pleno iure subest, vt Abbas in Ecclesiis sibi subiectis: Generalis vel Prouincialis in Ordinibus mendicantium, & aliis, qui eorum fruuntur priuilegiis: quòd si Prælati procul absit, & res non patiat moram, puto sufficere consensum præsumptum; vt si sit periculum ne ab hæreticis confiscetur: ita Panormit. in cap. fin. de reb. Eccl. non alien. & Fumus v. Alienatio, num. 18. Siluester num. 16.

Notandum Tertiò, Præter hanc formam, in Extrauag. Ambitiosæ, etiam præcipi sub grauibus pœnis, vt non fiat alienatio bonorum Ecclesiæ, Monasterij aut p̄ loci in consilio Romano Pontifice, & si facta fuerit, sit inualida. quæ dispositio etsi non videatur recepta quoad pœnas; (vt docet Nauarr. cap. 27. num. 149.) tamen id, quod in ea ordinatur, seruatur passim ab Episcopis, & Abbatibus iis, qui vigore litterarum Apostolicarum consecrantur. nam id ipsum in formula iuramenti fidelitatis, quod præstant Summo Pontifici, quando sunt

Formula
iuramenti
Episcoporum
& Abba-
tum.

sunt consecrandi, insertum est. In formula enim Episcoporum sub finem sic habetur: *Possessiones vero ad mensam meam pertinentes non vendam, nec donabo, neque impignorabo, nec de nono in feudabo, vel aliquo modo alienabo, etiam cum consensu Capituli Ecclesie mee, in consilio Romano Pontifice. & si ad aliquam alienationem devenero, penas in quadam super hoc edita constitutione contentas, eo ipso incur- rere volo.* Formula Abbatum, qui a Pontifice confirmantur, sic habet: *Possessiones vero ad Monasterium meum pertinentes non vendam, nec donabo, neque impignorabo, & c.* sicut in priore. Constitutio vero, cuius hic fit mentio, est illa Pauli II. quae incipit, *Ambitiosa*, ubi inter cetera dicitur: *Alienanti vero bona Ecclesiarum, Monasteriorum, locorumque piorum quorumlibet, in consilio Romano Pontifice, aut contra praesentis constitutionis tenorem, si Pontificali vel Abbatiali praesulgeat dignitate, ingressus Ecclesie sit penitus interdictus. & si per sex menses immediate sequentes sub interdicto huiusmodi perseveraverit, a regimine Ecclesie vel Monasterii, cui praesidet in spiritualibus & temporalibus, sit eo ipso suspensus.* Deinde inferiores Praelati & Rectores Ecclesiarum sic alienantes, priuantur omnibus beneficiis & officiis, ita ut haec vacent absque alia declaratione, & liberè possint aliis conferri. Hoc tamen postremum non videtur in eo rigore receptum, ut infra cap. 29. dub. 8. dicitur. Porro Legatus a latere non potest dare licentiam alienandi contra praedictum iuramentum, ut docet Silvester v. Alienatio, num. 16. in fine, ex Panormitano & Speculatore. & meritò, quia id esset in praedictum Romani Pontificis, cui hoc iuramentum Praelatos obstringit.

Vbi non sit
necessaria
illa consul-
tatio.

Aduerte tamen, in rebus parui momenti non opus esse hac consultatione. idem dicendum, si alienationem constet esse necessariam, vel si res non patiat moram, ut docet Panorm. in cap. Vt super. de reb. Eccl. non alien. num. 15. & in cap. fin. de Ecclesiis aedif. num. 8. sed solum in rebus maioris momenti, in quibus possit esse aliqua ambiguitas: in his enim dumtaxat locum habet consultatio. Pari modo, non est necessaria (sicut nec alia supradictae Iuris solemnitates) in alienatione summae pecuniariae ad pium usum, quantumvis ea magna sit, si ad mensam Praelati pertineat: quia non est res Ecclesiae, sed Praelati, de qua ad causas pias liberè disponere potest. quòd si Praelatus sit Regularis, etsi non habeat dominium, habet tamen ad causas pias administrationem, vide Silvest. v. Alienatio, num. 7.

65
Renuntia-
tio lega-
ti, & c.

Potes, Vtrum sine praedicta solemnitate Praelatus validè repudiet legatum vel hereditatem delatam Ecclesiae. Respondeo, Valde probabilem esse partem affirmantem; quia haec repudiatio seu renuntiatio, non est alienatio rei Ecclesiae, sed solum non acquisitio; illa enim res non pertinet ad Ecclesiam ante acceptationem Praelati. Vnde etiam si Praelatus non possit res Ecclesiae alienare absque forma supradicta, hinc tamen non sequitur, quin possit nolle acceptare quod Ecclesiae offertur. non enim paria sunt, lucra non capere, & quaesita perdere. L. Si sponsus. §. 5. Si maritus. 7. de donat. inter vir. & vxor. de quo vide Silvestrum supra num. 18. Potest tamen in hoc euentu Ecclesia implorare beneficium restitutionis in integrum: id enim ei concessum est, quando neg-

ligentia vel facilitate Praelati laesa est, non solum damno accepto, sed etiam lucro amisso, ut docet Glossa cap. Auditis. v. Restituimus, de in integrum restitut. vide supra cap. 17. dubitat. 9. Potest etiam agere contra Praelatum; quia ex officio tenebatur rem Ecclesiae agere, eiusque utilitatibus consulere, cap. Quicumque. 12. quaest. 4.

Addo tamen, contrariam sententiam etiam esse valde probabilem; nimirum talem renuntiationem non valere. etsi enim Ecclesia nondum acquisierit dominium rei, tamen acquisiuit ius ad rem, quo iure Praelatus per suam renuntiationem non potest eam priuare. de quo videti potest Geminianus in cap. 1. num. 19. de rebus Eccl. non alien. in 6.

Dico Tertio, Seruata supradicta forma, & posita iusta causa, possunt res Ecclesiasticae validè in emphyteusim & feudum dari, & specialiter oppignerari. patet ex dictis: quia licitum est eas sic vendere, permutare & donare: ergo multò magis dare in feudum vel emphyteusim. Quinimò si alicubi longa consuetudine forma supradicta seruata non sit, non est alienatio censenda inualida; modò consensus eorum, qui ex natura rei debent consentire, adfuerit. Ratio est, quia cum forma illa sit Iure positio humano introducta, potest contraria consuetudine aboleri; etsi aliqui Canonistae contrarium sentire videantur. Adde, multorum sententià eum; qui aliquid per supradictos contractus, non seruata forma praescripta ab Ecclesia, habet, non teneri in conscientia ad restitutionem, aut rescindere contractum; modò consensus eorum, qui necessariò debebant consentire, in contractu adfuerit; ut docet Silvester ex Antonio de Butrio, & Panormitano verb. Alienatio, num. 12. & 13. & Nauarr. comment. de alien. rer. Eccl. num. 17. & sequentibus. & ratio illorum est; quia in foro animae sufficit contractum tenere secundum limites Iuris naturalis seu gentium: ad quod sufficit adesse praedictum consensum. Sed quid de hoc dicendum sit, vide supra cap. 19. dub. 3.

66
Quo modo
possint dari
in feudum
vel emphy-
teusim.

Dico Quarto, Res Ecclesiarum non possunt etiam elocari ad vitam, aut ad longum tempus; imò neque ultra triennium. Prior pars est communis Doctorum, teste Couarr. lib. 2. var. cap. 16. num. 1. & colligitur aperte ex Clement. 1. de rebus Eccl. non alienandis; vbi Praelato Regulari contra facienti ponitur poena suspensionis ab officio. Idem colligitur ex cap. Nulli, eodem titulo. Altera pars expressè habetur in constit. Pauli II. supra citata.

67
Elocatio ad
vitam.

Notandum autem est, *longum tempus* hic vocari 10. annorum, & quidquid est ultra. *modicum* seu breue, quod intra decennium, ut notant Couarruias & Nauarr. supra. vnde ante Pauli II. Extrauag. poterant res Ecclesiae locari ad nouem annos, non seruata Iuris solemnitate. post tamen illam, non possunt nisi ad triennium. si ad plures annos fiat elocatio, est irrita; ut patet ex verbis illius constitut. num. 61. adductis. Vbi intellige esse irritam non solum quoad annos illos, qui triennium superant; sed absolutè quoad omnes, ut docet Couarr. contra multorum sententiã, supra num. 5. Ratio est, quia ex vi contractus, contrahentes non consentiunt nisi in locationem & conductionem plurium annorum: non enim con-

68
Longum
tempus.

Elocatio
ultra tri-
ennium est
irrita ab-
solutè.

ductio triennis ita commoda est, sicut nouennalis; imò potest esse detrimentosa. Si tamen ipsi contrahentes tacite consentirent in triennium, tunc ex hac parte valeret, quia implicitè esset duplex contractus, scilicet in nouennium, & (si hic non subsisteret) in triennium.

69 Aduerte tamen Primò, d. Extrauag. loqui de rebus, quæ quotannis dant fructum: vnde si aliqua res solum alternis fructificet, poterit locari ad sexennium; si tertio quoque anno dumtaxat, poterit ad nouennium; vt notat Couarr. n. 6.

Secundò, Sicut pœna istius Extrauag. nō sunt receptæ, teste Nauarro cap. 27. num. 150. ita etiam multis locis hanc dispositionē non esse receptam, vt Couarr. num. 6. notat, & Siluester v. Alienatio, quæst. 13. itaque ibi poterit fieri elocatio ad 9. annos absque forma iuris supradicta.

Non videri
receptam.

Non tamen est tolerabile, quod quibusdam locis fit, vbi beneficiarij prædia Ecclesiæ ad multos annos exigua pensione elocant, ea lege vt statim conductor soluat poculum vini (vt vocant) mille florenorum. fraudant enim ex hoc modo successores, (si fortè interea mori contingat) percipientes partem pensionis successoribus debitam.

Vnde tenentur eorum heredes ad restitutionem ex illa pecunia anticipata, pro numero annorum, qui post mortem beneficiarij supersunt.

Tertiò, Non videri hic prohiberi, quin fructus beneficiorum & bonorum Ecclesiasticorum possint elocari aut vendi in plures annos; (modò ipsi fundi non elocentur) quia hi non sunt res Ecclesiæ, sed priuatorum: & locatio expirat morte locantis, & beneficij amissione. nam cōductor nullum acquirit ius in fundum, sed solum in fructus ad locatorem pertinentes. Secus est, quando fundus elocatur. hæc enim elocatio ipsum fundum immediatè attingit, & manet, etiam si locans, beneficium amittat. vide Panorm. in cap. Continuatur. de his, quæ fiunt à Prælati, num. 7.

70
Fructus
beneficio-
rum elo-
cari pos-
sunt. &c.

Petes, An Prælati successor teneatur stare elocatione rei Ecclesiæ, quam eius decessor fecit?

71

Resp. Teneri, si legitime facta fuit; sicut tutor pupilli, qui alteri tutori succedit, tenetur stare contractibus à suo decessore legitime factis. secus si non fuerit legitime facta. Vide Couar. li. 2. variar. cap. 15. sub finem. Si tamen successor deprehendat Ecclesiam enormiter læsum ex illo contractu, poterit vti beneficio restitutionis.

CAPVT VIGESIMVM QVINTVM.

De contractu societatis.

Completitur Dubitationes 4.

DVBITATIO PRIMA.

Quid sit societas, & quibus modis contrahatur.

1 **R**ESPONDEO & Dico Primò, Societas in proposito est conuentio duorum pluriumve, ad conferendum aliquid in vsum vel quantum commune contracta.

Societas.

Hic contractus perficitur solo consensu exteriùs expresso, absque villa alia iuris solemnitate; vt docet Gomezus tom. 2. cap. 5. num. 1. vnde collatio bonorum vel operarum in commune, non est contractus societatis, sed effectus eius.

2 Vt autem hæc definitio intelligatur, Notandum est, quatuor potissimum ad hunc contractum requiri. Primū est, Vt singuli socij aliquid in commune cōferant, siue pecuniam, siue operam & industriam, siue instrumenta, (v.g. nauem, equos) siue animalia, siue alia bona, prout conuentum fuerit. nisi enim aliquid præstent, vel cooperentur ad lucrum vel commodum, non possunt eius esse participes; vt qui titulo careant.

Quatuor
requirun-
tur ad so-
cietatis cō-
tractum.

3 Secundum, Vt id, quod à singulis sociis collatum fuerit eo animo vt sit commune, statim cedat in dominium singulorum, ita vt singuli efficiantur domini totius sortis partialiter, seu partiali dominio. colligitur ex L. 1. & seq. ꝑ. pro socio. Idem dicendum de iis, quæ socius nomine communi comparat; non autem quæ nomine proprio, vt docet Couarr. lib. 3. variar. c. 19. num. 1. Dixi, *Eo animo vt sit commune*, quia alioquin non

cedet in dominium sociorum; vt patet quando nō sit communitio in capitali, sed solum in lucro; vt quando alter pecuniam, alter industriam confert.

Tertium, Vt lucrum & damnum sit commune. colligitur ex iisdem legibus supra, & L. 1. & sequentibus, C. pro socio.

Quartum, Vt fiat diuisio lucri, secundum proportionem sortis à singulis collata; L. Si non fuerint. 29. & L. Verum. 63. ꝑ. pro socio. hæc tamen tertia & quarta conditio intelligenda est, nisi aliter expresse fuerit contentum, & onus, quod præter naturam huius contractus alteri parti imponitur, debite compensetur. Ex his facile intelligi potest, quomodo hic contractus differat à ceteris.

Dico Secundò, Societatem variis modis contrahi posse. Primò, ex parte finis; possunt enim esse varij fines proximi huius contractus. sic aliquando contrahitur ad vsum tantum; vt quando libri, vel alia suppellex, vel pecunia, in vsum & victum communem conferuntur. aliquando ad lucrum tantum, vt in negotiatione. aliquando ad vtrumque, vt in matrimonio, vbi vir & mulier conferunt bona & operas ad perpetuum conuictum & lucrum.

4
Varijs mo-
dis contra-
hi potest.

Secundò, Ex parte materiæ; sic vel contrahitur societas omnium bonorum, vt fit in matrimonio, quod celebratur contractu medietatis bonorum. hic omnia bona, quomodocumque obuidentia,

sunt